

Een bewogen fundament; De filosofische grondslagen van de bewegingswetenschappen

Rob Withagen
Rotterdam, 2010 uitgevers, 2013
ISBN 978 94 90951 13 9

In het boek staan filosofische aannames centraal die aan de basis liggen voor het verklaren van menselijk en dierlijk bewegen. De motor-actie tegenstelling is het centrale thema hierin. Vanuit een historisch perspectief wordt de lezer meegenomen door de eeuwen heen.

Na een korte introductie over de motortheorie en de actietheorie, welke voortkomen uit twee uiteenlopende intellectuele tradities die hun wortels hebben bij Parmenides, Plato en Aristoteles, begint de reis door de geschiedenis. Hoewel Withagen geen wetenschapshistoricus is, volgens eigen zeggen, maar een theoretisch psycholoog, weet hij de ontwikkelingen over het denken met betrekking tot verklaren van bewegen door de tijd boeiend te schetsen. Ieder hoofdstuk start met een schets van het leven van één of meer wetenschappers alias filosofen.

Daarna wordt ingegaan op hun denkbeelden en de wetenschappelijke onderbouwing daarvan.

In de hoofdstukken twee tot en met vier staat de mechanisering van natuur, dier en mens centraal. De denkers die aan de orde komen in hoofdstuk 2 zijn Galilei en Newton. Hoofdstuk 3 staat in het licht van het leven en werken van Descartes en in het hoofdstuk 'mens als machine' komt het gedachtegoed van Borelli, Hobbes, Vaucanson en De Lamettrie aan de orde.

In de volgende hoofdstukken wordt de mechanisering van het wereldbeeld, het denken volgens de motortheorie, bediscussieerd respectievelijk bekritiseerd en komt de actietheorie meer en meer aan bod. In de tijd van de Romantiek, die rond 1790 begon, werd

afstand genomen van de machinemetafoor. Het leven en werken van Kant, Goethe en Blumenbach komt aan de orde. "Dieren zijn geen uurwerken die eeuwenlang volgens hetzelfde patroon bewegen, maar organische geheelen die actief zijn en veranderen over de tijd."(p.92). Het leven en werken van Darwin staat centraal in hoofdstuk 6. Met zijn evolutieleer nam hij afstand van de mechanisering van het wereldbeeld en beweerde dat zelfs het gedrag van lagere dieren flexibel, functioneel en intelligent is. In het volgende hoofdstuk gaat het over de ecologische psychologie. Het leven en werken van Gibson komt uitgebreid aan de orde en ook de actietheorie van Reed komt aan bod. In het laatste hoofdstuk 'de theorie van zelforganisatie' wordt onder meer ingegaan op het werk van Haken en Gottlieb. Volgens Gottlieb ontstaan organismen vanuit een wederkerige beïnvloeding van genen, neurale activiteit, gedrag en de sociale, culturele en fysische omgeving (p.137).

De bewegingswetenschappen hebben volgens Withagen concepten nodig waarmee zelforganiserende processen begrepen kunnen worden. De motortheorie, gebaseerd op de mechanica, is daarvoor niet geschikt.

Het boek is vlot geschreven en ik heb ervan genoten om in ieder hoofdstuk ook te mogen lezen over het leven van beroemde en baanbrekende denkers. *Een bewogen fundament* is voor (aankomende) bewegingswetenschappers zeker de moeite van het bestuderen waard. De nadrukkelijke aandacht voor de actietheorie, naast de veelal gebruikte motortheorie binnen de bewegingswetenschappen, is belangrijk en betekenisvol.

Hilde Bax

Oproep

We zijn op zoek naar goede verhalen over scholen waar lichamelijke opvoeding een belangrijke plaats inneemt. Dus: minimaal het aantal uren volgens de norm uit het amendement Mosterd/Hamer en verbinding met de omgeving. Wil je jouw school een voorbeeld laten zijn? Mail naar redactie@kvlo.nl